

کۆمهنگای دهنگ زلهکان! کۆتایی سهردهمی گهوره حزبهکان!

"نابئ ئیزن بدهی فلان کەس قسە بکا!" فلان کەس، یهکیک له بهشدارانی جولانهوهی ٤٦ و ٤٧ بوو، بریار بوو له چهند کۆبوونهوهی ئهنجومهنی عیلمی و ئهدهبی، پاییزی ساڵی ١٣٥٧ بهر له رووخانی رژیمی پهلهوهی، راستیهکان که بو ئیمهه باس کردبوو بو خهڵکی بگێریتهوه. ئهو کەسهی دهیگوت نابئ ئیزنی بدهی، یهک له دهنگ زلهکانی ناو سیاسهتی کورد بوو .

سهلاح شهمس بورهان که یهکیک له چالاکانی سیاسی کوردی دهرهوهی ولات بوو، هات و باسی حزبی دیموکرات و حزبی تووده و عهبدولرحمان قاسملوی خسته روو. یهحیا رحیمی زیندانی سیاسی بهناوبانگی کرمانشان و گهلنیک کەسی ناودار که هیندیکیان نهماون و هیندیکیان له دهرهوه و له ناوخوی ولاتن، بهشدارای گفتوگۆکان دهبوون. دواي رووخانی رژیمی شا له سه ههمان بنهما گفتوگۆ درێژهی پهیدا کرد. یهک له گهرمترین گفتوگۆکان سهبارته بوو به یهکهمین دوو کهرتبوونی حزبی دیموکرات دواي گهراوههوپان له عێراق و ئووورپا و له زیندانهکان!

شهه کۆتایی به گفتوگۆ، هۆنهر و کاری فهرههنگی هینا! تیرۆر دهستی پیکرا، کووشتنی جیاپیران پهههی ساند. ههم حکومهتی ئیسلامی جیاپیرانی دهکوشت، ههم کورد جیاپیرانی خوی تیرۆر دهکرد. سهلاح شهمس بورهان تیرۆر کرا، فلان کەس کووژرا و یهحیا رحیمی ئیعدام کرا.

ههموو دهستدریژییهکان، کووشتن و تیرور، جنیو و بێریزی، به ناوی خهباتی کورد و رزگارکردنی گهل و نیشتمان دهکرا. ههموو دیموکرات و کۆمهله و چریک و ئیسلامی و پهیکار و چهپ و ناچهپ و "جاش" که له رۆژههلات به دهستی کورد و کورد کووژران، پاساوی پاریزگاری له خهباتی کوردستان و خهباتی کریکاری له پشت بوو!

بکههری کووشتنهکان خوی به بهرحهق و ئهوانی تری به ناحهق دهزانی. ئیستاش ئهو "تیگهپهشتنه" بهردهوامه. ئهو کەسانهه له گهل من نیین و وهک من بیر ناکهنهوه و له گرووپهکهه من نیین، بهرحهق نیین! لهو دۆزمهخدا کئی کئی رزگار دهکا؟

دهنگ زلهکان ههرچهند پیر وکنفت بوون، دهنگیان ههر زله!

گفتوگۆ

سهه هزار سال بهر له ئهمرۆ، ریگایهکی نوئ بو چارهسهکردنی کیشهکان جگه له بهکارهینانی تووند و تیژی دۆزرایهوه، فهلسهفه، شانۆ، پارلهمان ناوهندی ئهم ریگا نوییه بوو. دوینی چووینه شاریکی گچکه، کۆمهلنیک گهنج که هیچیان تهمهنیان نهدهگیشه ههژده، دهمهقالبیان بوو، زۆربهیان بیانی بوون، جگه له دوو کچ و کوریکی ئالمانی. کچه داواي له دۆسته کورکهه دهکرد که ببیریتهوه، بهلام کوره ههر ههراي دهکرده سهه کوره ئالمانییهکه و چهند مستی تیسرهواند و لهپه ههموو مندالهکان کهوتنه کووتانی سههروگیلاکی یهکتر، چهند لهو مندالانه کورد بوون.

ههفتهیهک لهوه پێش، رۆژی یهکشهمه له گهل چهند کەس "خانمیکی پزیشک پسپۆری بواری سهههتان، ئوستادیکی فهلسهفه، پسپۆریکی بواری کۆمهلایهتی" له قاومهخانهیهک نزیک پيشانگای کتیب دانیشتبووین و گفتوگۆمان دهکرد. باسی ههر بابتهیک که دهکرا ههراکام به پیتی پسپۆری خوی

بیروبوچوونی خۆی باس دهکرد و گفتوگۆکه ههمومانی فیر دهکرد که هەر دیاردهیهک له ههموو لایهنهکانهوه دهبندری و گهر گفتوگۆکان مهنتقی و عهقلانی بهریوه بچن، دیاردهکه باشتر دهناسری و زانست و تیگهیشتنی کهسهکان بهرفروانتر دهبنتهوه .

شانۆ له سالی حهفتای زایینی به دواوه، کۆمه‌لگایهکی نویی بۆ نێمه له کوردستان خولفاند، نێمه شانۆکاران پاش پیشکهشکردنی هەر شانۆنامهیهک، دهکوتینه گفتوگۆ. له بیرم نایات رۆژیک له رۆژان چ له کوردستان، چ له تاران و تهوڕیز و دهرهوهی ولات له کاتی گفتوگۆ بیریزی و قسهی زبرم بیستنی. بهلام له شههه چهقهی سیاسی، له گفتوگۆی سیاسی، له دانیشتنی سیاسی، له سمینار و کۆنگرهی کورد و فارس و ئهوانی تر ههموو چهشنه تووندوتیژییهکی جهستهیی و وشههیم بینیهوه .

ئهمرۆ کوردستان کهوتوته سهر دوو رییان. کیشمه‌کیشیکی فهرههنگی، کۆمه‌لایهتی، فهلسهفی، ئهدهبی، تیگهیشتن و ناسنامهیی له ئارادایه، کیشمه‌کیشی نیوان کۆن و نوی. ئهم پرۆسهیه به گهرمی خۆی له گفتوگۆی سیاسی نیشان داوه و دوو بهرهی پیک هیناوه. بهرهیهکی کۆن که له رابووردوی خۆیدا، داهاتوو دهبنی و بهرهیهک، که به دهرسومرگرتن له میژوو و خستهه رووی ههلهکان، داهاتوو ساز دهکا .

ریگای کۆن و له سهر و گوێلاکی یهکتر سههواندن بی ناکام و بی داهاتوو. داهاتوو هی ئهو لاره کوردانهیه که له دانیشتنی فرانکفورت له گه‌ل یهک دانووستاندنیان دهکرد. ئهوانهی له بازنهی چل سأل و چوارههزار سأل لهوه پیندا دهخولینهوه، له ریگای ویرانکردنی گفتوگۆکان، خویان ویران دهکهن!

ورکه نان و وههقهی پاره ! [باسیکی بقه]

زۆرجار له بهرپرسیانی حزبهکانم پرسیهوه، پاره له کوئی دههینن، ولام ئهوه بووه " پارهی ئههنامهتی و یارمهتی خه‌لک ". له شههه سئ مانگه پینشمه‌رگه به ورکه نان و له سهر کهولی خه‌لکی گوندهکان ده‌زبیان. سالی ۱۹۷۵ پاش ههرهسی شهوڕشی باشوور، پینشمه‌رگه‌کانی بارزانی کاتیک دهستیان دهبرد بۆ باخه‌لیان بۆ پوول دهرهینان له شاره‌کانی رۆژه‌لات، پارهی مقهست نه‌کراو دهردهات، ریزییک ده تمه‌نی، بیست تمه‌نی، په‌نجا تمه‌نی. له شاخ شاهید بووم، قه‌تاره ئیستر، که‌ل و په‌لیان ده‌گه‌یانه هیزه‌کانی رۆژه‌لات. ههمیشه ئهو پرسیاره بی ولام ماوه‌تهوه که حزبه‌کانی کورد پاره له کوپرا دههینن؟ ولامی بهرپرسیان قه‌ت راستگوێانه نه‌بوو.

حزبه‌کانی رۆژه‌لات هه‌چکات پلانی ئابووری، تیجاری، مألایان نه‌بووه، ههرچه‌ند له باشووری کوردستان هیندییک هه‌ولیان داوه و لیزه ولهویی ئوورویا شتگه‌له‌لیکیان هه‌یه، به‌لام هه‌چکام له‌وانه خه‌رجی حزب و بهرپرسیه‌کان دابیین ناکات. سه‌رده‌میک له عیراق و چه‌ند ولاتی دی پاره‌یان وه‌رده‌گرت، هه‌تا سه‌دام نه‌ما و پارتی و یه‌کیه‌تی به سهر چاله نه‌وته‌کاندا کهوتن، که ئه‌وانیش بیه‌ش نه‌کران.

به‌لام ئه‌وهی روونه له سالی ۱۹۴۷ هه‌تا ۲۰۱۸ حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران و له سالی ۱۹۷۹ هه‌تا سالی ۲۰۱۸ کۆمه‌له‌ی زه‌مه‌ت‌کیشان به ههموو لق و پۆه‌کانی، هه‌چکات به نووسراوه بیلان و راپۆرتی مألایان به خه‌لک نه‌داوه، که پوول و پاره‌یان له کوپرا بۆ دی؟

حزبه‌کانی کورد به گشتی، حزبی نیرامی بوون و ههن و پۆیوستیان به پاره، چه‌ک و چۆل و که‌سه و نامراز هه‌بووه و هه‌یه، به‌لام سه‌رچاوه‌ی مالی و پاره و پوولیان دیار نه‌بووه و نییه، ههر ئه‌وه سیاسه‌تی ئه‌وانی گریدراو به که‌س و لایه‌نه‌کان هینشتوتهوه که یارمه‌تییان ده‌کهن. ئه‌وه تاریکترین لایه‌نی

سیاسهتی حزبی کورد بووه، که زۆربهی کارساتهکان له گریدراوی مادی و سیاسی به هیزی دهرهکیهوه سهراچاوهی گرتووه. دوا نمونه تراژیدی که کووک و کۆنه پارموگرگی ئیران، یهکیهتی نیشتمانی و لق و پۆپهکانی، نهوهی سهلماند، که به مهیلی پارمدهر سیاسهت دهکری!

کورد له رۆژههلات گهر نهیهوی ژبانی مامهلهی پیبکری، دهبی حزبهکان بهینته سهر ئهو ریگیه، سهراچاوهی مالی و پارهیان بخهنه بهر دهست و سهراجهم پیوهندیه سیاسیهکانیان له گهل لایهنهکان و دهولهت و حکومهتهکان بخهنه روو. نهوه مافی خهک و مافی تاک تاکی نهاندامانی نهو حزبانیه که بزنان، پارهی حزبهکان له کوپرا دی!

ههر تاکیکی ناو نهو حزبانه گهر خوی له پرسیارکردن و بهواداچووندا بدزیتهوه، به ههر هویهک خزمهتی به خوی و خهک و هیواکانی نهکردوه. لهم ریگیهوه نه کورد رزگار دهبی، نه نازادی مسوگر دهکری.

کۆتایی سهردهمی گهوره حزبهکان!

دوا سهنگهری تاک حزبی نهیالهتی بایرنی ئالمان پاش ههفتا سال حکومهت رمیا. حزبی سوسیال دیموکرات پاش سهت و پهنجاسال تهمن، ژیر ده لهسهدی دهنگی پیهخسرا. زلحزبهکان به گشتی له ئوورویا گچکه و گچکه بوونهتهوه. نهو پرۆسهیه حزبهکانی کورد و ههر شوینیکی تری گرتوتهوه. پارتی و یهکیهتی "فیفتی فیفتی" که خویان هوی سهرمکی دارمان و قهیران و لهبهریهکنرازانی سیاست، نابووری، کۆمهلگا و سیستهمی دهستهلاتداریهتیین، نیر رۆژانی "فیفتی فیفتی" نابینهوه.

حزبهکانی دهرهوهی رۆژههلات، خویان خویان گچکه و گچکه و گچکه کردوتهوه و سیاسهتی رۆژانهیان به فرسخ له ریگا چارهی نهتهوهی دووره و رابووردوی زیرینیان نابیته هیچ سهرمایهیهک بو دوارۆژیان.

نهو پرۆسهیهی که لهین گوچکهیان له باشوور رووی داوه، دهبی بو نهوان دهرسی گهوره بی. نهوان نه بهنامه و پرۆگرام و ستراتیژیان، نه سیستهمی تهشکیلاتی و ئیداری و بهرپوهبردنیان و نه تیگهیشتیان و لامدهرهوهی ویست و داخوازی نهمرۆیی و میژوویی کورد نییه. له هیچکام لهو حزبانهدا کۆنسیپت بو داهاتوو نابیندری.

چارهنووسی نهوان تهناهت گریدراوی لولهی تفهنگهکانیان نییه. حزبهکانی کوردی باشوور و رۆژههلات که زۆربهیان خویان به ئیدهکانی سوسیال دیموکراتهکانهوه ههلهواسن، سهیریکی ئوورویا و حزبه سوسیال دیموکراتهکان بکهن، ئیوه که دوینی ئیدئولوژی مارکسیسم و حووکمی زاتی و خودموختاری به دادتان نهگهیشت، نهمرۆ سوسیال دیموکرات و فیدرالسیسم چارهتان ناکات. که وابه رووی ئیوه و سیاسهت و داهاتوتان له کوپیه؟

خۆ نهوانهی که نهمرۆژانه کارهکانتان بو ههلهدسهوورینن و هیندیکیان گیانیا فیدا دهبی، دهبی داهاتوویهکی روونیا بو خویان و خهک و کوردستان له بهر چاو بیته؟ ئیوه چی بهو کهسانه دهلین، نهوان بو ودهستهینانی چی وهشوین ئیوه کهوتوون؟ ئیوه که خوتان به رابهری حزبهکانتان دهزانن،

پلانی داھاتووتان بۆ رۆژھەلاتی کوردستان چییە؟ ئیوہ بۆچوونتان لە سەر ئالوگۆرەکانی جیھان و ناوچە و کورد چییە؟ بۆچی حزبە گەورەکانی ئیدئالی ئیوہ لە ئووروپا ھەر گچکە و گچکە دەبنەوہ؟ بۆچی خۆتان ھەر گچکە و گچکە بوونەتەوہ و گچکە دەبنەوہ؟

برایم فەرشی